

Η γλαύκα των αποφοίτων

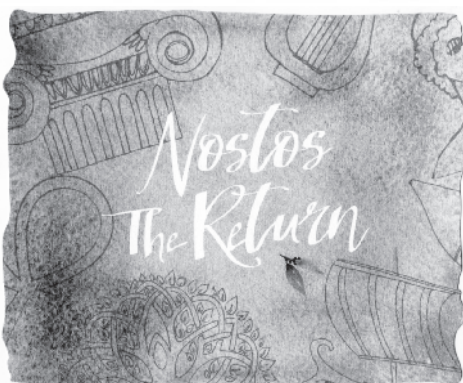
Έδρα:
3^ο Σεπτεμβρίου 56,
104 33 Αθήνα,
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟ
ΣΩΜΑΤΕΙΟ
Αριθμός 20/85
Πρωτοδικείο Αθηνών
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985
13504/85
ΑΦΜ 999753434

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΑΝΣΟΥΡΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΕΜΝΗΣΘΗΝ ΗΜΕΡΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Προβληματίστηκα τι τίτλο να βάλω στο κείμενο που μου ζήτησε να ετοιμάσω για τη «Γλαύκα των Αποφοίτων» η Πρόεδρος του Συλλόγου μας η κα Τούλα Χαρίτου Πεκλάρη, για το **ανεπανάληπτο οδοιπορικό που ζήσαμε στη γενέθλια γη της Αιγύπτου από τις 30 Απριλίου μέχρι τις 6 Μαΐου 2018, στο πλαίσιο του προγράμματος που συμφωνήθηκε μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Αιγύπτου με τίτλο «Νόστος, η Επιστροφή».**

Μια σκέψη ήταν να τιτλοφορήσω το κείμενο μου «επιστροφή στις ρίζες», άλλη ήταν «οδοιπορικό στην Αίγυπτο του σήμερα» και διάφορα άλλα. Κατέληξα στον τίτλο με τον οποίο τιτλοφορείται το κείμενο μου, γιατί πράγματι σε κάθε βήμα μας, σε κάθε επίσκεψη ξυπνούσαν μέσα μου, και πιστεύω σε όλους όσοι συμμετείχαν στην αποστολή, αναμνήσεις των παιδικών και εφηβικών μας χρόνων. Βέβαια δεν είχαμε την ευκαιρία να επι-

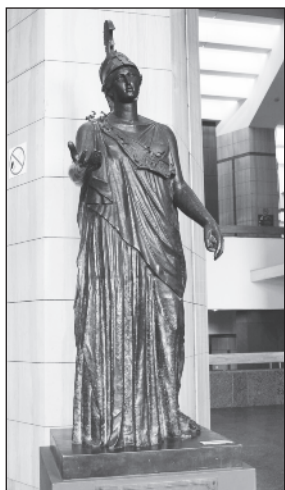
Η πρόσκληση για τη ναυτική βάση με το λογότυπο του προγράμματος

σκεφθούμε την Τάντα και τη Μανσούρα, τις πόλεις από τις οποίες προσωπικά έχω τις περισσότερες αναμνήσεις.

Παρά το γεγονός αυτό, έντονα ζωντάνεψαν μέσα μου οι μνήμες όταν μια μέρα στην Αλεξάνδρεια, η ξεναγός που ήταν στο λεωφορείο μας, μου ανέφερε ότι την

προηγούμενη ήταν στην Μανσούρα, είχε επισκεφθεί το σχολείο μας και με πληροφόρησε ότι το κτίριο ανακαινίζεται. Αυτή η πληροφόρηση ήταν αρκετή για να περάσουν από το νου μου εν συντομία τα έξι χρόνια που περάσαμε εκεί και να θυμηθώ φίλους και συμμαθητές.

Για να αναφερθώ σε αυτό καθ' εαυτό το ταξίδι, γενική είναι η ομολογία των 120 ατόμων που συμμετείχαν ότι ήταν πάρα πολύ καλά οργανωμένο και εμφανής ήταν η προσπάθεια των Αιγυπτίων οικοδεσποτών να φέρουν σε πέρας την προσπάθειά τους και ομολογώ ότι το πέτυχαν στον υπέρτατο βαθμό. Η προσπάθειά τους να μας εξυπηρετήσουν, η απόλυτη φιλοξενία που μας προσέφεραν και η έννοια και αγωνία τους να μας προσφέρουν ασφάλεια στις διακινήσεις μας ήταν εμφανής και δεν σημειώθηκε κάποιο παρατράγουδο σε όλη τη διάρκεια της εκεί παραμονής μας, άσχετα αν κάποτε

Τα αγάλματα Αθηνάς και Ίσιδος κοσμούν την είσοδο της Βιβλιοθήκης.

Αναμνηστική φωτογραφία στην Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Στο κέντρο ο διευθυντής της βιβλιοθήκης και αριστερά του ο Αιγύπτιος Υφυπουργός Μετανάστευσης κ. Σαμίρ Τάχα που μας συνόδευε στο ταξίδι.

Στο πολεμικό πλοίο Γκαμάλ Αμπντέλ Νάσερ

τα μέτρα ασφαλείας μας ενοχλούσαν. Από την πρώτη στιγμή που πατήσαμε το Αιγυπτιακό χώμα τα πάντα ήταν οργανωμένα, από τα λεωφορεία μέχρι την υποδοχή στο ξενοδοχείο και την κατανομή στα δωμάτια.

Οι μνήμες άρχισαν να ξυπνούν με την άφιξή μας στο ξενοδοχείο «Παλαιστίνη» στη Μοντάζα, στην παραλία της οποίας πηγαίναμε τη δεκαετία του 60. Συνέχισαν λίγο αργότερα καθ' οδόν προς τη ναυτική βάση Ρας Ελ Τιν, όπου έγινε η επίσημη τελετή έναρξης του προγράμματος «Νόστος». Διασχίσαμε όλη την παραλιακή της Αλεξάνδρειας, την Κορνίς. Σε όλο το μήκος της η παραλιακή ήταν στολισμένη με ελληνικές και κυπριακές σημαίες και με το λογότυπο του προγράμματος «Νόστος, η επιστροφή». Βέβαια όλα σχεδόν στην παραλία έχουν αλλάξει, αλλά τα τοπωνύμια είναι τα ίδια και στη βάση αυτών πήγα πολλά χρόνια πίσω όταν παραθερίζαμε στην πόλη του Αλεξάνδρου.

Στην τελετή έναρξης, η οποία έγινε σε πολύ ζεστό και φιλικό κλίμα θυμήθηκα

τις πολύ στενές σχέσεις της Αιγύπτου με την Ελλάδα και την Κύπρο την εποχή του Νάσερ, των πρωθυπουργών της Ελλάδας και του Μακαρίου, σχέσεις που άρχισαν εδώ και λίγα χρόνια να αναβιώνουν και να ξαναθερμαίνονται. (Αχ, αυτά τα εμπλεκόμενα συμφέροντα).

Είχαμε την ευκαιρία να επισκεφθούμε τη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας και να ενημερωθούμε με λεπτομέρεια για τη λειτουργία της και το περιεχόμενό της. Είναι πράγματι ένα εντυπωσιακό έργο που αξίζει να την επισκεφθεί ο κάθε ένας που πάει στην Αλεξάνδρεια.

Στη ναυτική βάση που επισκεφθήκαμε ξανά, μας μίλησαν οι αρμόδιοι διοικητές με πολύ αγάπη για την Ελλάδα και την Κύπρο και εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι Αιγύπτιοι αξιωματικοί του ναυτικού εκπαιδεύονται ή μετεκπαιδεύονται στην Ελλάδα.

Πολύ μεγάλη ήταν η συναισθηματική φόρτιση της τεράστιας πλειοψηφίας των

Επίσκεψη στη φρεγάτα Μαχρούζα του Φαρούκ

120 εκδρομών όταν στις 2/5/18 επισκεφθήκαμε την έδρα του Πατριαρχείου στον ιερό ναό του Ευαγγελισμού και στη συνέχεια μας υποδέχτηκε ο Πατριάρχης Θεόδωρος ο 2ος και μας συγκίνησε ο μεστός λόγος με τον οποίο μας υποδέ-

Στο ελληνικό νεκροταφείο ο τάφος του Καβάφη

Η Μαίρη Παπακυριάκου και ο Dr Μιχαήλ Βογιατζής Πρόεδρος των Αιγυπτιακών Κύπρου

Ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής κκ Θεόδωρο Β' αριστερά με τον Γιώργο Παπακυριάκου αντιπρόσωπο της Κύπρου και δεξιά με τον πρόεδρο του ΣΑΕ κ. Κώστα Μιχαηλίδη

Β. Βαγής, Τ. Χριστοφορίδης με τη σύζυγό του, Β. Πεκλάρης και σύζυγος στον Ναυτικό Όμιλο Αλεξανδρείας

Ο αρχιεπίσκοπος Δαμιανός τιμάει τον Διοικητή του Σινά με το παράσημο της Αρχιεπισκοπής

απτική και τα δώρα που μας προσέφερε. Η συναισθηματική φόρτιση έφθασε στο ζενίθ της όταν επισκεφθήκαμε το ελληνικό τετράγωνο στο Σιάτμπι. Η πλειοψηφία των εκδρομμένων ήταν Αλεξανδρινοί και εκεί είχαν την ευκαιρία να δουν το σχολείο τους, το προσκοπέιο, το γήπεδο και να ζήσουν νοερά τα παιδικά και εφηβικά τους χρόνια. Η φόρτιση συνεχίστηκε με την επίσκεψη στο ελληνικό κοιμητήριο της Αλεξάνδρειας.

Η αποφόρτιση έγινε στον Ελληνικό ναυτικό όμιλο όπου ύστερα από ένα πλούσιο γεύμα αρκετοί χόρεψαν και διασκέδασαν με τους ήχους ελληνικής μουσικής. Εντυπωσιακά επίσης ήταν το μουσείο της Αλεξάνδρειας, όπου εκεί εκτίθεται ο πολιτισμός της Αιγύπτου από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα και η Αραβική Ακαδημία Επιστημών και Τεχνολογίας. Είναι ένα πολύ καλά οργανωμένο, σε μεγάλη έκταση, Ακαδημαϊκό Κέντρο αλλά το πλέον εντυπωσιακό είναι το Πλανητάριο.

Οι αναμνήσεις συνέχισαν να ξυπνούν στο Κάιρο, στις πυραμίδες και τη σφίγγα που τόσες φορές επισκεφθήκαμε είτε με την

οικογένεια είτε με το σχολείο ή το προσκοπέιο. Η έκπληξη που μας περίμενε εκεί ήταν η επίσκεψη της Υπουργού Μετανάστευσης της Αιγύπτου, **Ναμπίλα Μάκραμ**, που είχε το γενικό πρόσταγμα για την υλοποίηση του προγράμματος. Αυτό που με χαρά διαπίστωσα στις πυραμίδες είναι το γεγονός ότι οι καμπιλιέρηδες περιορίστηκαν σε συγκεκριμένο χώρο και δεν ενοχλούν τους επισκέπτες

φόρτισης από τις αναμνήσεις. Η επίσκεψη μας στο **Σιαρμ Ελ Σιέχ**, για μένα τουλάχιστον ήταν η πρώτη, αλλά έχω την εντύπωση πως ήταν η πρώτη και για πολλούς άλλους από τις δύο ομάδες Αιγυπτιωτών, της Ελλάδας και της Κύπρου. Η προσπάθεια των οργανωτών να μας ευχαριστήσουν συνεχίστηκε το βράδυ του Σαββάτου με την οργάνωση **Βεδουίνικης Βραδιάς** και παραδοσια-

Έξω από τον ναύσταθμο (Ρας Ελ Τιν) μαζί με το αρχηγείο του Ναυτικού

όπως παλιά. Παράλληλα εμφανής είναι η παρουσία έφιππων αστυνομικών σε όλο τον χώρο για την επίβλεψη και την τήρηση της τάξης και ασφάλειας.

Η επίσκεψή μας στον **Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου** στο παλιό Κάιρο έφερε νέες συγκινήσεις και αναμνήσεις. Όπως γράφω και στην αρχή του κειμένου, το κάθε βήμα, μας έφερνε πολλά χρόνια πίσω και όλο και κάτι άλλο ερχόταν στο νου μας.

Το τελευταίο διήμερο ήταν περίοδος απο-

κούς χορούς και φαΐ το οποίο ήταν εξαιρετικό.

Η τελευταία ημέρα ήταν αφιερωμένη στην μονή της **Αγίας Αικατερίνης στο Σινά**, όπου μας υποδέχτηκε ο ηγούμενος και ξεναγηθήκαμε στην εκκλησία και στους χώρους όπου φυλάσσονται οι θησαυροί της Μονής που όντως είναι εντυπωσιακοί.

Διαπίστωσή μας είναι ότι καταβάλλεται τεράστια προσπάθεια από την Αιγυπτιακή κυβέρνηση για την εμπέδωση της τάξης

και της ασφάλειας στη χώρα και σε σημαντικό βαθμό αυτό έχει επιτευχθεί.

Αργά το βράδυ, με βαριά καρδιά, πήραμε το δρόμο της επιστροφής για τη Λάρνακα και την Αθήνα. Έφθασε το τέλος ενός ταξιδιού που δε θέλαμε να τελειώσει, έφθασε το τέλος ενός ονείρου που δεν θέλαμε να ξυπνήσουμε. Όλα όμως έχουν ένα τέλος.

Με το τέλος αυτό νομίζω ότι χρωστούμε ένα **μεγάλο ευχαριστώ στην Υπουργό Μετανάστευσης της Αιγύπτου κα Ναμπίλα Μάκραμ, τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών της Ελλά-**

δας αρμόδιο για θέματα αποδήμων κο Τέρενς Κουίκ και τον Προεδρικό Επίτροπο της Κύπρου για θέματα αποδήμων κο Φώτη Φωτίου. Είναι αυτοί που συνέλαβαν την ιδέα του προγράμματος και την εισηγήθηκαν στους αρχηγούς των τριών χωρών, οι οποίοι την υιοθέτησαν και έτσι μας δόθηκε η ευκαιρία να ζήσουμε ένα ανεπανάληπτο και αξέχαστο ταξίδι.

Γιώργος Παπακυριάκου
Μέλος του Συνδέσμου Αιγυπτιακών Κύπρου
Μέλος του Συλλόγου Αποφοίτων Γυμνασίου Μανσούρας Αιγύπτου

Μνημείο αφιερωμένο στον Γεώργιο Αβέρωφ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Σάββατο 13 Οκτωβρίου

Επίσκεψη στο **Θωρηκτό Αβέρωφ**. Πληροφορίες από το Δ.Σ.

ΟΙ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΑΣ

12/9/2018 10/10/2018 14/11/2018

Πουδώντας γεύση, άρωμα και μόδα

ΜΕΡΟΣ Γ'

Οι Έλληνες υπήρξαν οι πρώτοι κατασκευαστές «αιγυπτιακού τσιγάρου» και εισαγωγείς ανατολικών καπνών στην Αμερική. Εκτός από τον Νέστορα Τσανακλή, από τους μεγαλύτερους καπνεργαστασιάρχες υπήρξε ο **Σωτήριος Ανάργυρος** που αρχικά εισήγαγε τα **Egyptian Deities** από την Αίγυπτο και στη συνέχεια, αφού εγκαταστάθηκε στην Αμερική συνέχισε τη δραστηριότητα του με τα **Murad, Helmar and Mogul**. Το 1900 πουλάει την επιχείρησή του στην Αμερική και επιστρέφει στην Ελλάδα. Το 1928 ιδρύει την «Αναργύρειο και Κοργιαλένιο Σχολή των Σπετσών». Επίσης δωρίζει στην Ελλάδα, τις παραμονές των Βαλκανικών πολέμων δυο πολεμικά αεροπλάνα.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1920 βρισκόμαστε τον Αριστοτέλη Ωνάση στην Αργεντινή να ασχολείται με την εισαγωγή τουρκικών καπνών και την παραγωγή τσιγάρων.

Γνωστά είναι τα τσιγάρα με pink επιστόμιο για γυναικεία χρήση.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΠΝΕΜΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Το 1876, η Τουρκική κυβέρνηση δημιούργησε το μονοπώλιο του καπνού με σκοπό την αύξηση των κρατικών εσόδων, κίνηση που ανάγκασε τους Έλληνες καπνέμπορους να διαλύσουν τις επιχειρήσεις τους και να εγκατασταθούν στην Αίγυπτο, όπου οι τοπικές συνθήκες ήταν

Ιωάννης Ζήλλης
ιστοριοδίφης
zillis02@otenet.gr

ευνοϊκές για τη συνέχιση της δραστηριότητάς τους αφού, παρόλο που η Αίγυπτος ήταν μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, το καθεστώς του μονοπωλίου δεν ίσχυε λόγω της Βρετανικής στρατιωτικής κατοχής της χώρας.

Η εγκατάσταση και η προσαρμογή ήταν εύκολη αφού στην Αίγυπτο υπήρχαν οργανωμένες ελληνικές κοινότητες, δεν υπήρχε κρατικός έλεγχος στο εμπόριο και τη βιομηχανία, σε συνδυασμό μάλιστα με το καθεστώς των διομολογήσεων που ευνοούσε την οικονομική δραστηριότητα των ξένων, ενώ το ζεστό και ξηρό κλίμα του Καΐρου ευνοούσε την εγκατάσταση βιομηχανιών επεξεργασίας της πρώτης ύλης, του καπνού.

Όταν λοιπόν στα μέσα της δεκαετίας του 19ου αιώνα έκανε την εμφάνισή του το χειροποίητο τσιγάρο σε βάρος των παλιών τρόπων καπνίσματος, οι πρωτόποροι Έλληνες καπνέμποροι άρπαξαν την ευκαιρία λανθάνοντας στην παγκόσμια αγορά το πολυτελείας χειροποίητο αιγυπτιακό τσιγάρο με τη μοναδική γεύση του από τα καλύτερα ανατολικά καπνά.

Το ερώτημα παραμένει, γιατί δεν προτίμησαν την Ελλάδα σαν χώρα εγκατάστασης και παραγωγής του χειροποίητου τσιγάρου αφού η πρώτη ύλη ήταν ελληνική;

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Τα πρώτα καπνοπωλεία ήτανε συγκεντρωμένα στην περιοχή Μούσκι. Οι καπνέμποροι τύλιγαν μόνοι τους, μαζί με δυο-τρεις εργάτες τα τσιγάρα που προορίζονταν για την εξυπηρέτηση των πελατών τους.

Ήταν οικογενειακές επιχειρήσεις και η τύχη τους συνδεόταν άμεσα με τους ιδιοκτήτες. Στην πρώτη φάση η βιομηχανία χειροποίητου τσιγάρου δε χρειαζόταν μεγάλα κεφάλαια και παράλληλα με την πώληση καπνών, αποτελούσε μια ιδανική μορφή για τις ελληνικές επιχειρήσεις οικογενειακού χαρακτήρα.

Όταν στα μέσα του 19ου αιώνα η ζήτηση για χειροποίητα τσιγάρα άρχισε στην Ευρώπη και στην Αμερική, οι ελληνικές επιχειρήσεις της Αιγύπτου γρήγορα προσαρμόστηκαν στις νέες συνθήκες και ήταν έτοιμες να καλύψουν το κενό. Ως πρωτοπόρες δεν συνάντησαν οργανωμένη αντίδραση από τις χώρες εισαγωγής και έτσι σε μικρό χρονικό διάστημα κατάφεραν να εφοδιάζουν την παγκόσμια αγορά με το περίφημο χειροποίητο αιγυπτιακό τσιγάρο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΩΤΗΣ ΥΛΗΣ

Τα καλύτερα καπνά από την Τουρκία, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία - χαρμάνια των καπνών Σαμψούντας, Καβάλας, Ξάνθης, και Σμύρνης - αποτελούν το μυστικό της υπεροχής του αιγυπτιακού τσιγάρου, αφού επέτρεπαν στους κατασκευαστές

να χρησιμοποιούν όλες τις εκλεκτές ποικιλίες καπνών για τα μίγματα, ώστε να προσδίδουν στο τσιγάρο άρωμα και γεύση άγνωστα έως τότε.

Μέχρι το 1884 η εισαγωγή ελληνικού καπνού στην Αίγυπτο απαγορευόταν. Η εμπορική και τελωνειακή σύμβαση του 1884 επέτρεψε την εισαγωγή ελληνικού καπνού, επιτρέποντας παράλληλα ως αντάλλαγμα στις Αιγυπτιακές αρχές να ψάχνουν για παράνομο καπνό στα ελληνικά καπνομάγαζα, ενέργεια που θεωρήθηκε προδοτική και ταπεινωτική για τους Έλληνες της Αιγύπτου.

Το 1890, η Αιγυπτιακή κυβέρνηση με διάταγμα, που ήταν αποτέλεσμα συνδυασμένων προσπαθειών των Ελλήνων καπνεμπόρων και της Ελληνικής Κυβέρνησης, θα απαγορεύσει την καπνοκαλλιέργεια στην Αίγυπτο αφού τα αιγυπτιακά καπνά ήταν κατώτατης ποιότητας ακατάλληλα για την κατασκευή των αιγυπτιακών χειροποίητων τσιγάρων, αυξάνοντας παράλληλα και τα δημόσια έσοδα από την αύξηση των τελωνειακών δασμών.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η επιτυχημένη και κερδοφόρα επιχείρηση του χειροποίητου αιγυπτιακού τσιγάρου σύντομα έγινε στόχος. Πολύ γρήγορα κυκλοφορούν οι απομιμήσεις των αιγυπτιακών τσιγάρων σε ευρωπαϊκές χώρες και στην Αμερική, όπου χρησιμοποιείτο το όνομα «αιγυπτιακό τσιγάρο», χωρίς όμως να παράγεται στην Αίγυπτο.

Για τη μείωση του κόστους παραγωγής παρατηρούμε τη νόθευση των αρωματικών τουρκικών καπνών με την εισαγωγή κατώτερης ποιότητας καπνών από τη Σοβιετική Ένωση, την Κίνα και την Ιαπωνία.

Από το 1906 παρατηρούμε επίσης τη μείωση της εξαγωγής τσιγάρων από την Αίγυπτο που οφειλόταν κυρίως στους δασμούς που επέβαλλαν οι ευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα η Γερμανία που απορροφούσε περίπου το μισό των εξαγωγών. Επιπλέον η αιγυπτιακή κυβέρνηση, για λόγους δημοσιονομικής πολιτικής, αρνιόταν την επιστροφή των τελών επί των εισαγομένων καπνών (drawback). Μόνο τον Νοέμβριο του 1926, όταν πλέον το αιγυπτιακό τσιγάρο άρχισε να εκτοπίζεται από την παγκόσμια αγορά, η επιστροφή του drawback έφτασε στο 100%.

Όπως είπε και ο **Νέστωρ Τσανακλής**, Οκτώβριος του 1924, «**Εχάσαμεν δια παντός την εξαγωγήν**». Εκείνη τη χρονία η εξαγωγή είχε πέσει στο χαμηλότερο σημείο της στα 171.910 χιλιόγραμμα από 702.813 χιλιόγραμμα το 1905.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις αλλά και οι αρμένικες της Αιγύπτου που ξεκίνησαν ως οικογενειακές, δεν μπόρεσαν να ξεφύγουν από το στενό οικογενειακό τους χαρακτήρα με αποτέλεσμα η διάρκεια ζωής τους να είναι περιορισμένη.

Στις αρχές του 1900 έχουμε την εισβολή του οργανωμένου διεθνούς κεφαλαίου στην ανερχόμενη αιγυπτιακή αγορά η οποία δε βρήκε καμία αντίσταση από τις ελληνικές και αρμένικες επιχειρήσεις με αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος τους να απορροφηθεί σταδιακά από την Eastern. Το 1907 η **British American Tobacco Co. (TBA)**, αργότερα **Eastern Tobacco Co**, αγοράζει την **Maspero Freres Limited**, το μοναδικό αγγλικό οίκο στην Αίγυπτο, και σταδιακά τις ελληνικές εταιρείες **S.A. des Tabacs et Cigarettes Papatheologos** και **Σ. Μαυρίδης Ltd.** και τις αρμένικες εταιρείες **Gamsaragan, Melkonian, Soussa** και **Kivork Ipekian Ltd.** Οι υπόλοιπες ελληνικές συνέχισαν την κατασκευή χειροποίητων τσιγάρων με εξαίρεση την καπνοβιομηχανία των αδελφών **Κουταρέλλη**, η οποία και αυτή με τη σειρά της εγκατέστησε μηχανές για να γίνει πιο ανταγωνιστική στην εσωτερική αγορά.

Τα τσιγάρα με ανατολικά καπνά άρχισαν σταδιακά να χάνουν την ηγεμονία τους με την εξάπλωση των αμερικανικών καπνών Βιρτζίνια. Σιγά σιγά, οι ανά τον κόσμο ελληνικές επιχειρήσεις συρρικνώνονται, σταματούν τη λειτουργία τους ή εξαγοράζονται από τις πολυεθνικές του κλάδου.

ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΑ / ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ

Οι ανάγκες της καπνοβιομηχανίας σε τσιγαρόχαρτο μονόχρωμο, δίχρωμο και τέλος τρίχρωμο ή καλλιτεχνικά διακοσμημένο, κουτιά συσκευασίας, χαρτονένια και τσιγκίνα, λιθογραφημένα με πολύχρωμες ανατολίτικες και φαραωνικές παραστάσεις και διαφημιστικό υλικό, ευνόησαν τη βιομηχανία λιθογραφείων / τυπογραφείων. Οι Έλληνες ίδρυσαν πρώτοι λιθογραφεία για την κοπή του τσιγαρόχαρτου και την προσαρμογή του σε

ταινίες και σωλήνες με τα σήματα των καταστημάτων και τα πολύχρωμα και ντιζαϊνάτα κουτιά χαρτονένια ή τσιγκίνα / μεταλλικά και τις αντίστοιχες ετικέτες και τις μικρές φωτογραφίες καλλιτεχνίδων, επιστόμιο από φελλό, χρυσό (22 καρατών) άχυρο, αλουμίνιο, κ.λπ. Οι Έλληνες καπνοβιομηχανοί **Παπαθεολόγου, Τόκκος, Πρωτόπapas, Μελαχροινός**, κ.ά. συνοδεύουν τα τσιγάρα με ασπρόμαυρες και επιχρωματισμένες φωτογραφίες με ρετρό εικόνες καλλόνων. Στο οπισθόκαρτο τυπώνονται προσφορές δώρων, κουπονιών κ.ά.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Οι συνθήκες εργασίας των καπνεργατών στα πρώτα χρόνια ανάπτυξης της αιγυπτιακής καπνοβιομηχανίας και η εισβολή των σιγαροποιητικών μηχανών αργότερα, δημιούργησαν τις κατάλληλες συνθήκες για μια σειρά οργανωμένων κοινωνικών αγώνων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύνθεση του εργατικού δυναμικού, από Έλληνες, Αρμένιους και Αιγύπτιους μια και οι δυο πρώτες ομάδες είχαν για εργοδότες τους ομοεθνείς τους. Ανάλυση του φαινομένου είναι αντικείμενο άλλης έρευνας σχετικό με την πορεία του εργατικού κινήματος και τη συμβολή - συμμετοχή των ξένων υπηκόων στο αιγυπτιακό συνδικαλιστικό κίνημα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στα πενήντα χρόνια ηγεμονίας τους τα χειροποίητα αιγυπτιακά τσιγάρα κέρδισαν τις προτιμήσεις βασιλέων, αρχηγών κρατών, ηθοποιών και της ελίτ κάθε εποχής. Τα χειροποίητα αιγυπτιακά τσιγάρα με τα ανατολικά καπνά άρχισαν σταδιακά να χάνουν την ηγεμονία τους με την εξάπλωση των αμερικανικών καπνών Βιρτζίνια που τα προωθούσαν αμερικανικές πολυεθνικές. Σιγά σιγά, οι ανά τον κόσμο ελληνικές επιχειρήσεις συρρικνώνονται, σταματούν τη λειτουργία τους, αφού οι περισσότερες ήταν οικογενειακού χαρακτήρα ή εξαγοράζονται από τις πολυεθνικές του κλάδου.

Σήμερα μόνο τα συλλεκτικά πλέον τσιγκίνα κουτιά και οι πικάντικες κάρτες θυμίζουν το ένδοξο παρελθόν του χειροποίητου «αιγυπτιακού τσιγάρου» με τα «τουρκικά καπνά», δημιούργημα όμως της ελληνικής πρωτοβουλίας της διασποράς.

Φωτεινή (Φανή) Διαμάντη - Κωνσταντινίδου: Ένα βιογραφικό αλληγώτικο από τα άλλα...

Κάιρο Αιγύπτου, 15 Μαρτίου 1926: Γενιέται από πατέρα Κονιτσιώτη, τον Θωμά Διαμάντη και μητέρα Τριπολιτσιώτισσα, την Αικατερίνη Γρίβα, η **Φωτεινή** (Φανή για τους Αιγυπτιώτες φίλους της). Χαρismaticό παιδί πλουσιών γονιών (ο πατέρας της ήταν ιδιοκτήτης του πρώτου καφέ-εστιατορίου που λειτουργήσε στις Πυραμίδες), δεν στερήθηκε τίποτα. Όχι μόνον σε πολυτελή διαβίωση, αλλά και σε μόρφωση: ξένες γλώσσες (γαλλικά, αγγλικά, ιταλικά) και βεβαίως ελληνική παιδεία. Ακολούθησε τη βασική της εκπαίδευση στο **Αχιλλοπούλειο** του Καΐρου και μετά στο Ξακουστό Γυμνάσιο της Μανσούρας, από όπου αποφοίτησε το 1945, πρώτη μεταξύ αρίστων. Μετά από εξετάσεις, γίνεται δεκτή στο Πανεπιστήμιο Leeds του Ηνωμένου Βασιλείου για σπουδές Χημείας. Και τότε έγινε η μεγάλη ανατροπή.

Δύο χρόνια νωρίτερα, το 1943, σε ένα από τα γεύματα που παρέθετε ο πατέρας της προς τιμήν των Ηπειρωτών αξιωματικών που υπηρετούσαν στον ελληνικό στρατό στην Αίγυπτο, η Φωτεινή γνώρισε, θαύμασε, ερωτεύτηκε και λογοδόθηκε με τον δικηγόρο και ήρωα της Γκραμπάλας (βλέπε Γενική Στρατιωτική Επιθεώρησης, έτος Α΄, Αριθ. 1, Σεπτέμβριος 1950), του Αλβανικού μετώπου και της μάχης της Κρήτης έφεδρο λοχαγό, **Αγαθοκλή Κωνσταντινίδη**. Τον Αγαθοκλή όμως επέλεξαν οι Άγγλοι το 1943 να στείλουν ως αλεξιπτωτιστή στην γερμανοκρατούμενη Ήπειρο για να οργανώσει εκεί την αντίσταση. Στα χρόνια που ακολούθησαν, με τον Αγαθοκλή στα ηπειρωτικά βουνά εναντίον των Γερμανών αλλά και εναντίον των κομμουνιστών στον εμφύλιο, η Φωτεινή έχασε τα ίχνη του. Και ξαφνικά (1946), λαμβάνει επιστολή του Αγαθοκλή που της γνωστοποιεί ότι είναι εν ζωή, είναι βουλευτής Ιωαννίνων και την προσκαλεί στην Αθήνα για να σπουδάσει νομική. Η Φωτεινή αλλάζει κατεύθυνση, έρχεται στην Αθήνα, εγγράφεται στη Νομική και τελειώνει το πρώτο έτος.

Ακολουθεί ο γάμος της με τον Αγαθοκλή το 1947, οπότε διακόπτει τις σπουδές της και έρχεται στα παγωμένα, καθημαγμένα, φτωχικά Γιάννενα με τους κομμουνιστές να τα χτυπάνε από το Πέραμα. Έρχεται στο πελώριο σπίτι του Αγαθοκλή στην συνοικία του Κουραμπά, με τα πολλά του δωμάτια να φιλοξενούν ανταρτόπληκτους. Και όλοι περιμένουν το καλομαθημένο πλουσιοκόριτσο να κάνει μεταβολή και να επιστρέψει στην άνεση του ηλιόλουστου Καΐρου. Όμως εκείνη έμεινε, έβγαλε νερό από το πηγάδι και το ζέστανε στο καζάνι με τα ξύλα, συγχρωτίστηκε με όλους τους αποδιωγμένους από τον εμφύλιο και από τα χωριά τους ανθρώπους, και τους έδειξε ότι μπορεί να υπάρξει ομορφιά, ελπίδα και ευκαιρία για ανοδική πορεία ακόμη και μέσα από τα χαλάσματα του τόπου τους.

Στα πρώτα εκείνα δύσκολα χρόνια του '48 - '55, η νεαρή μέτοικος συνέφαγε και συζητήσε με του ιθύνοντες της εποχής, από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή και τον Γεώργιο Παπανδρέου έως τον Σπύρο τον Μαρκεζίνη και τον Σεραφεΐμ, χωρίς κύμβαλα αλαλάζοντα, πάντα με μετριοφροσύνη, λογική και κομψότητα που χαρακτήριζε εσαεί όλες τις πράξεις της.

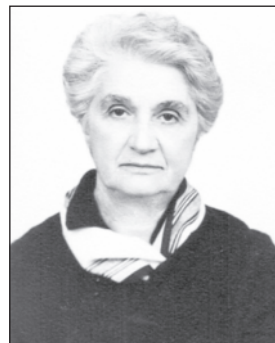
Ο κάθε άνθρωπος είχε διάφορους τρόπους συνεισφοράς στην πατρίδα εκείνους τους δύσκολους χρόνους. Της Φωτεινής η συνεισφορά συνίστατο στο να βοηθήσει όχι μόνον τους κατατρεγμένους «φιλοξενούμενους» στο σπιτικό της να βρουν πάλι βηματισμό μετά από τον πόλεμο, αλλά και εκείνους που έφθαναν από τα χωριά κατά δεκάδες και γέμιζαν την αυλή περιμένοντας να δουν τον βουλευτή Αγαθοκλή. Μετά το 1956, που ο Αγαθοκλής τερμάτισε την βουλευτική πορεία του, η Φωτεινή θέλησε να υπηρετήσει χωρίς καμία αυτοπροβολή ή έπαρση τα Γιάννενα που λάτρεψε και που έπρεπε να προχωρήσουν στην νέα εποχή.

Έτσι έδωσε ώθηση στον **Οδηγισμό** (προσκοπίνες), αναλαμβάνοντας θέση εφόρου έως το 1966, ο οποίος προσέφερε

Με την ενδυμασία της αποφοίτησης το 1945

Φωτογραφία διαβατηρίου της Φωτεινής (1994) για την τελευταία επίσκεψή της στο Κάιρο.

σωστή ενασχόληση και ψυχαγωγία στις Γιαννιωτοπούλες της εποχής, που τότε άλλες διεξόδους δεν είχαν. Συγχρόνως συμμετείχε (1965-1971) εξαιρετικά ενεργά στα πρώτα Διοικητικά Συμβούλια της **Εταιρίας Ηπειρωτικών Μελετών (ΕΗΜ)**, όταν υπό τον διακεκριμένο Κωνσταντίνο Φρόντζο, η ΕΗΜ οργάνωνε τα πρώτα μεγάλα πολιτιστικά της δρώμενα: τα Δωδωναία, τον χορευτικό όμιλο, τις θεατρικές παραστάσεις, την διάσωση των παραδοσιακών ενδυμασιών. Η προσήλωσή της στα ιδεώδη και στους στόχους της ΕΗΜ παρέμεινε αμείωτη και αργότερα (1995-2004), έθεσε τις πολιτισμικές και νομικές γνώσεις της στην υπηρεσία της Εταιρίας ως μέλος και πάλι του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το 1970 απεφάσισε ότι «**Στην ζωή δεν θα πρέπει να αφήνεις εκκρεμότητες**» και για αυτό ενεγράφη και πάλι και φοίτησε ως παρελθόντων ετών φοιτήτρια στην Νομική Σχολή Αθηνών, από όπου απεφοίτησε το 1974. Μετά το θάνατο του Αγαθοκλή, το 1977, αναλαμβάνει το δικηγορικό του γραφείο και εξασκεί την δικηγορία για 25 περίπου έτη. Κατά την ενάσκηση του επαγγέλματός της δεν δέχθηκε να υπερασπίσει αδικούντες, παρά μόνον αναξιοπαθούντες και κατατρεγμένους: το ήθος και η κοινωνική της υπόσταση δεν της επέτρεπε άλλη συμπεριφορά.

Το 1979 ανοίγει ένα άλλο κεφάλαιο, όταν

χρίστηκε επίτιμος υποπρόξενος της Γαλλίας για την Ήπειρο και την Δυτική Ελλάδα, ένα αξίωμα στο οποίο για 20 περίπου έτη πρόσφερε τις υπηρεσίες της συνδυάζοντας την νομική της παιδεία με εκείνη της γνώσης της γαλλικής ως σχεδόν μητρικής της γλώσσας. Εξυπηρέτησε Γάλλους πολίτες, Έλληνες φοιτητές που θα σπούδαζαν ή είχαν σπουδάσει στην Γαλλία, Έλληνες εργάτες του Βελγίου, της Γαλλίας και της Ελβετίας. Νύχτες ολόκληρες μετέφραζε σχετικά έγγραφα για να προλάβει προθεσμίες, χωρίς ποτέ να δεχθεί καμία αμοιβή για τον δικό της μεταφραστικό κόπο. Λειτουργήματα το

θεωρούσε και αυτό, όπως και όλες τις ενασχολήσεις της από την αρχή και ως το τέλος της. Το λειτούργημα αμοιβές δεν επιδέχεται...

Ο κύκλος της ζωής της έκλεισε ήρεμα στα 91 της, μια Κυριακή πρωί, **4 Μαρτίου 2018**. Στα τελευταία της έλεγε ότι είχε μεγαλώσει πολλά παιδιά. Περίεργο, αφού είχε αναθρέψει, κατά έναν πραγματι εξαιρετικό τρόπο, μόνον δύο κόρες, την **Ελένη-Ίσιδα (καθηγήτρια Πανεπιστημίου)** και την **Αικατερίνη-Κλεοπάτρα (αρχιτέκτονα)**, καθώς και έναν εγγονό, τον **Αγαθοκλή (επίκουρο καθηγητή στο City University του Λονδίνου)**. Μήπως

νοερά αριθμούσε κάποιες που δήλωσαν ότι την θρήνησαν, τον Μάρτιο αυτόν, ως δεύτερη μητέρα τους; Κάποιες που έλεγαν: «**Μία μητέρα μας γέννησε, αλλά μία Φωτεινή μας διαμόρφωσε**». Μιά μοναδική, πραγματική Ελληνίδα μας αποχαιρέτισε αθόρυβα, αφήνοντάς μας την πίκρα εναγκαλισμένη με έναν ανείπωτο θαυμασμό για την προσωπικότητά της, για τα έργα και για τις ημέρες της.

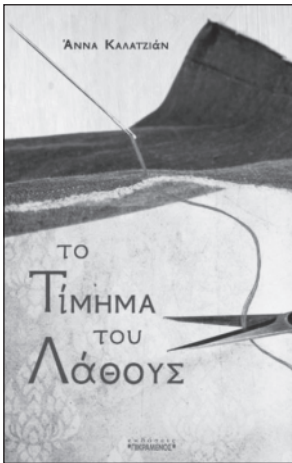
Ελένη-Ίσις Α. Κωνσταντινίδου
Ομότιμη Καθηγήτρια Γεωπονίας
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

Ευχαριστήριο

Το Δ.Σ. του συλλόγου μας αισθάνεται την ανάγκη να σας πει ένα μεγάλο ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σας. Είναι πραγματικά πολύ συγκινητικό να νιώθετε και να εκφράζετε τόσο ευγενικά συναισθήματα για την **γενέτειρα των γονιών σας**, της Φωτεινής (Φανή) Διαμάντη - Κωνσταντινίδου και του Γεωργίου Ανδριώτη, **τη Μανσούρα** μια πόλη της Αιγύπτου ονομαστή για τον ελληνικό της πληθυσμό και ιδιαίτερα για το σχολείο της από το οποίο αποφοίτησαν σημερινοί λαμπροί

επιστήμονες και εκλεκτά στελέχη της κοινωνίας. Θα θέλαμε να σας πούμε ακόμη ότι είναι μεγάλη η χαρά μας που είσαστε μέλη του συλλόγου μας. Θα ήταν τιμή για εμάς μια πιο στενή επαφή και συνεργασία μαζί σας μέσα από τις δραστηριότητες και εκδηλώσεις του συλλόγου μας. Περιμένουμε νέα επικοινωνία.

Σας ευχαριστούμε
το Δ.Σ.

«Το Τμήμα του Λάθους»

Μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Πικραμένους» το μυθιστόρημα του μέλους μας και αγαπημένης μας Άννας Καλατζιάν, το **Τμήμα του Λάθους**, που μπορείτε να το παραγγείλετε στο βιβλιοπωλείο της γειτονιάς σας.

Η Άννα Καλατζιάν υπογράφει το πρώτο της μυθιστόρημα, με φρέσκια διάθεση, αλλά και βαθιά γνώση των πολιτικοκοινωνικών συνθηκών του μεταπολεμικού και

μεταπολιτευτικού κόσμου στην Ελλάδα και στις ελληνικές παροικίες της Αιγύπτου. Το Τμήμα του Λάθους αποτελεί μια καλή συντροφιά στον αναγνώστη που ρίχνει φως στις καρδιές των ανθρώπων και δεν φοβάται τη σκιά του.

Η Άννα Καλατζιάν **γεννήθηκε στη Μανσούρα της Αιγύπτου**, όπου και έμεινε μέχρι και τα δεκαοκτώ της χρόνια, τελειώνοντας τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα Ελληνικά Εκπαιδευτήρια Μανσούρας. Σπούδασε Κοινωνιολογία στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο Καΐρου και Συμβουλευτική Ψυχολογία στο Ball State University, Ιντιάνα, ΗΠΑ. Εργάστηκε στα Κέντρα Ψυχικής Υγιεινής και Κοινωνικών Ερευνών, στην Ελληνοαμερικανική

Ένωσως καθηγήτρια και βοηθός Διευθυντού Αγγλικών Σπουδών και ως Ακαδημαϊκή Σύμβουλος και καθηγήτρια στο Degree College. Τώρα είναι συνταξιούχος και ασχολείται με τη συγγραφή. Είναι παντρεμένη και έχει τρία παιδιά.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Αποφοίτων Μανσούρας εύχονται

1 φωτογραφία 1.000 λέξεις!

Ιούνιος 1945, ημέρα αποφοίτησης
(από το αρχείο της Φωτεινή (Φανή)
Διαμάντη - Κωνσταντινίδου)

Προσφορές

- Η Ελένη Ίσις Κωνσταντινίδου και η Αικατερίνη Κωνσταντινίδου προσφέρουν 100€ στη μνήμη της μητέρας τους Φωτεινής (Φανή) Διαμάντη - Κωνσταντινίδου

Πένθη Με λύπη μας πληροφορήκαμε την απώλεια αγαπημένων μελών μας:

- Στις 4 Μαρτίου απεβίωσε η **Φωτεινή (Φανή) Διαμάντη - Κωνσταντινίδου** απόφοιτος του 1945.
- Του **Γιώργου Θεοδωρίδη** ο οποίος διέμενε στην Κύπρο, απόφοιτος του 1961.
- Της **Ειρήνης** συζύγου του **Ιωάννη Μαμάκου**.

Η Πρόεδρος και το Δ.Σ. του Συλλόγου Αποφοίτων Γυμνασίου Μανσούρας εκφράζουν τα θερμά τους **συλλυπητήρια** στις οικογένειές τους και συμπαρίστανται στο βαρύ πένθος τους. Ο Σύλλογός μας στη μνήμη τους προσφέρει 200 € στην Πρόνοια.

Ντουέντε

Για άλλη μια φορά αναγνωρίστηκε η λογοτεχνική και ποιητική αξία, της αγαπημένης μας ποιήτριας **Ολυμπίας Καράγιωργα**. Ο **Σταμάτης Κραουνάκης** χρησιμοποίησε τη δική της μετάφραση του κειμένου του **FEDERICO GARCIA LORCA «Ντουέντε»**, στην εξαιρετική, επιτυχημένη παράσταση που πραγματοποιήθηκε στο Θέατρο Τέχνης, τον Ιανουάριο (επαναλαμβάνεται από τον Απρίλιο μέχρι τέλος Μαΐου). Το βιβλίο κυκλοφορεί από το βιβλιοπωλείο «Εστία» σε έβδομη έκδοση. **ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ!**

ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΜΑΣ: www.mansouraglafka.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΜΑΝΣΟΥΡΑΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ: ΤΟΥΛΑ ΧΑΡΙΤΟΥ-ΠΕΚΛΑΡΗ
panagpek@gmail.com

Η γλαύκα
των αποφοίτων

ΤΑ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΑ ΑΡΘΡΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥΣ.
Η ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΗΣ ΓΛΑΥΚΑΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΤΑΙ ΤΗΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τούλα Χαρίτου-Πεκλάρη (Πρόεδρος-Ταμίας)
τηλ.: 210 8625842 κιν.: 6977 897764

Λιλίκα Νικολοπούλου
(Αντιπρόεδρος -Γεν. Γραμματέας)
τηλ.: 210 6745832 κιν.: 697272319

Τζόνυ Χριστοφίδης (Βοηθός Ταμίας)
κιν.: 6976597978

Σούλα Παπαδοπούλου (Βοηθός Ταμίας)
κιν.: 6973982282

Καίτη Αστρά (Σύμβουλος Καλλιτεχνικών)
τηλ.: 210 6849957 κιν.: 6979 757001

Για συνδρομές και προσφορές
στον αριθμό της ΕΘΝΙΚΗΣ
Ε.Τ.Ε. 169/772259-17
IBAN GR460110169000016977225917